

MARIA BOHIGAS

EDITORA DEL CLUB EDITOR

Rodoreda carnal: trenta anys sense l'escriptora

"El que puc dir sobre la Rodoreda no és fruit d'un estudi com cal de la seva obra sinó d'una lectura dolorosa, estimulante i compulsiva, i, sobretot, d'una connexió bestial entre la seva escriptura i el que m'agradaria que fos la meua. Descobrir-la ha estat per mi, i no exagero, una experiència propera a una epifania. Dic epifania pel sotrac que és la seva escriptura acuradíssima, un llampec bellíssim que et meravella mentre et crema, com l'anunciació de Fra Angelico (al Prado, entrant a mà dreta). Al català esplèndid que cultiva hi creixen les malvestats més terribles, els amors més destructius, les enveges i depressions més devastadores: la neurosi obsessiva amb què treballa el llenguatge batega en cada frase i motiva cada personatge a estimbar-se en la seva pròpia vida. Llegir-la, per mi, és un plaer extraordinàriament sadomasoquístic; perquè n'obtingo plaer i dolor quasi a parts iguals".

Cito Martí Sales, un dels escriptors nascuts a cavall dels anys setanta i vuitanta que la revista Paper de Vidre ha triat per saber quina petja ha deixat Rodoreda en els seus successors (el compendi és interessantíssim, i forma part del volum *Paper de vidre: Una nova polida*, que acaba de publicar LaBreu Edicions). En cito un altre perquè el lector pugui amidar la distància que separa autors de la mateixa generació: "Segurament les noves generacions trobaran Rodoreda carrinclona, amb històries sortides de la màquina del temps, i és possible que s'avorreixin com ostres. A mi llegir tres novel·les seguides m'ha empatxat, sobretot per la sensació d'estar llegint sempre la mateixa novel·la, on les trames i els personatges es confonen" (Gerard Guix). O encara: "A *La meua Cristina*, Rodoreda recrea el mite bíblic de Jonàs. Un naufrag s'alimenta de la balena que l'ha engolit i la tortura fins a matar-la. Els meus companys de generació i jo continuarem alimentant-nos de les balenes del passat, una mica per necessitat i una mica per vici, i torturant-les amb els nostres prejudicis acomodats" (Guillem Sala Lorda).

Vigent, Rodoreda? I tant.

Vaig tenir la sort de no conèixer-la a través de les lectures obligatòries, com aquesta fornada d'escriptors dels setanta i vuitanta ("Jo sóc una de tantes víctimes que per simple vincle generacional hem estat minats amb un pla d'estudis que ha fet de les lectures obligatòries estigma i arma de destrucció massiva", diu Martí Sales), sinó pel meu compte. Començant amb *Viatges i flors*, que vaig llegir a la casa de Romanya on m'havien portat els meus avis; si

em vaig posar a llegir-los allà no va ser per devoció sinó perquè Rodoreda, que ens hi acollia, em va semblar una dona gèlida; prou gèlida per fer-me preferir el refugi d'un llibre al seu tracte directe i a l'horrorosa còmoda de ceràmica verda a l'entrada d'un xalet anònim voltat de parterres de flors que m'evocaven les rotondes de les carretes franceses més que no pas cap passió per la botànica. Però *Viatges i flors* em va fascinar.

Al cap de trenta anys, la meua devoció –ara sí– va en primer lloc a *La plaça del Diamant*, que Joan Sales va definir amb propietat com un miracle. Per mil motius que no cabrien en aquest article. Hi ha un mo-

tiu que sí que voldria abordar, central en tota l'obra de Rodoreda, i és el cos. La Cecília mirant-se al mirall o dutxant-se a les barraques de Montjuïc (*El carrer de les Camèlies*), l'Eva sortint del riu (*Quanta, quanta guerra...*), la Teresa en braços del notari Riera (*Mirall trencat*), són cossos que fan estremir: llampecs bellíssims que et meravellen mentre et cremen. I en això, com en tantes altres coses, Rodoreda és una excepció formidable. Perquè parlar del cos es fa difícil en una llengua poc generosa de mots que sàpiguen no pas designar una part anatòmica sinó contenir l'emoció que ens provoca. Entre cul i natges, entre pits i sines, la nostra llengua no ofereix gaire al-

EN L'OBRA DE MERCÈ RODORED A ELS COSSOS FAN ESTREMIR: MERA-VELLEN I ALHORA CREMEN

ternativa que no sigui la paraulota; trieu entre el paper de manescal, de capellà i de bandarra o refugieu-vos en els invents de la poesia: la prosa gairebé sempre cau en la tristor o la violència de l'anatomia.

Si el català té un registre tan curt en aquest aspecte ha de ser culpa dels que l'han fet servir. No en va el tema central de *La mort i la primavera* és la repressió del desig; totes les lleis del poble tendeixen a aquesta finalitat, matar el desig, des del naixement fins a la mort. M'ha cridat l'atenció que ningú, entre els escriptors convidats a expressar-se sobre Rodoreda, en parlés. ¿Senyal que s'han alliberat d'aquesta llei? Celebrem-ho. ♦♦